

Ільницька Уляна Вікторівна

Гуманітарна політика та механізм цивільного захисту у безпекових стратегіях Європейського Союзу: український вимір в умовах російсько-української війни

УДК 3.32.327:364.6
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2024-5.22>

Ільницька Уляна Вікторівна
кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політології
та міжнародних відносин
Інститут гуманітарних
та соціальних наук
Національного університету
«Львівська політехніка»
вул. Митрополита Андрея, 5,
Львів, Україна
ORCID: 0000-0002-9103-3144

У статті обґрунтовано актуальність дослідження гуманітарної політики Європейського Союзу та стратегій Механізму цивільного захисту ЄС, які є ефективними, пріоритетними векторами безпекової політики та зовнішньополітичної діяльності ЄС. У статті аргументовано доведено та обґрунтовано, що в умовах повномасштабної російсько-української війни, ескалації військових протистоянь, активізації російської агресії проти українських громадян Європейський Союз є лідером і головним донором у наданні гуманітарної допомоги, підтримки України та забезпеченні цивільного захисту українського населення. Гуманітарна політика та стратегії Механізму цивільного захисту ЄС спрямовані на допомогу постраждалим в Україні, консолідацію світової спільноти на протидію російській агресії, активізацію заходів з міжнародного співробітництва для підтримки українських громадян. У межах проблематики дослідження доведено ефективність гуманітарних заходів Європейського Союзу щодо України; проаналізовано особливості, специфіку, інституційно-правове забезпечення та механізми її форми реалізації українського виміру гуманітарної політики Європейського Союзу та стратегій Механізму цивільного захисту в умовах російсько-української війни, агресії та експансіонізму РФ щодо українських громадян. У статті досліджено гуманітарні програми та проекти Європейського Союзу щодо допомоги українському цивільному населенню; проаналізовано гуманітарну політику ЄС у сфері захисту українських біженців та внутрішньо переміщених осіб; значну увагу зосереджено на аналізі гуманітарних операцій ЄС в Україні у 2014-2024 рр.; охарактеризовано специфіку гуманітарних місій Європейського Союзу у соціальній сфері, а також, – у галузях освіти, науки та культури. У статті обґрунтовано та доведено ефективність та результативність політики ЄС щодо підтримки України у протидії російській агресії, збереженні суверенності держави, здобутті перемоги у російсько-українській війні та формуванні системи безпеки, стабільності та миру як у регіональному, так і у глобальному вимірах.
Ключові слова: гуманітарна політика Європейського Союзу в умовах російсько-української війни; стратегії Механізму цивільного захисту ЄС щодо України; безпекові цивільно-гуманітарні місії та операції ЄС; Європейська політика захисту українських біженців.

Вступ та актуальність теми. Пріоритетним та визначальним вектором зовнішньополітичних безпекових стратегій Європейського Союзу є гуманітарна політика та реалізація цілей Механізму цивільного захисту ЄС. Європейський Союз, в умовах сучасних конфліктів, війн, безпекових викликів і загроз є найпотужнішою міжнародною організацією у сфері надання гуманітарної та медичної допомоги, забезпечення цивільного захисту громадськості, захисту прав, свобод, честі і гідності особи. Актуалізація та активізація гуманітарної політики Європейського Союзу та стратегій цивільного захисту динамічно зростають в умовах російсько-української війни, агресивності та експансіонізму Кремля щодо України та українських громадян. Гуманітарна політика ЄС, як система скоординованої, стратегічної міждержавної допомоги, реалізується у межах міжнародного гуманітарного права і є наймасштабнішою для України в складних безпекових умовах російської агресії. Стратегії гуманітарної політики ЄС спрямовані на усі соціальні верстви, як в межах України так і за кордоном (українських

біженців, осіб, постраждалих від війни та російської агресії).

Мета та завдання. Суспільно-політична значущість та актуальність проблематики реалізації гуманітарних стратегій ЄС щодо України в умовах російського експансіонізму та агресії, необхідність наукового осмислення теми зумовлює окреслення мети та завдань дослідження. *Мета статті* – дослідити український вимір реалізації гуманітарної політики Європейського Союзу в умовах безпекових викликів і загроз російсько-української війни та проаналізувати основні напрями реалізації стратегій Механізму цивільного захисту ЄС щодо громадян України.

Методи дослідження. В основі дослідження – загальнонаукові, логічні та емпіричні методи. Зокрема: системний метод (застосований для аналізу суспільно-гуманітарних стратегій ЄС щодо України в умовах безпекових викликів російсько-української війни); структурно-функціональний метод (забезпечив аналіз інституційно-правової бази ЄС у реалізації стратегій суспільно-гуманітарної допомоги та цивільного захисту

для України та українських громадян в умовах російсько-української повномасштабної війни). Досягненню окресленої мети та завдань сприяли системний, інституційний, історичний, біхейвористський методи; міждисциплінарний та дискурсивний підходи. У статті, також, застосовано загальнонаукові методи пізнання: узагальнення, аналіз і синтез, порівняння, аналогію.

Аналіз дослідження проблеми та джерельна база. В основі джерельної бази дослідження – нормативно-правові документи Європейського Союзу щодо реалізації гуманітарної політики та стратегій Механізму цивільного захисту для України в умовах повномасштабної російсько-української війни; Звіти ЄС з реалізації цивільно-гуманітарних проєктів для українських громадян, захисту їх прав, свобод, честі й гідності в умовах російської агресії та експансіонізму; офіційні заяви високопосадовців та лідерів Європейського Союзу, а також – наукові статті, медіа-ресурси, інтернет-джерела.

Актуальність та суспільно-політична значущість проблематики зумовила науковий інтерес до теми як зарубіжних, так і українських науковців. Зокрема, суспільно-гуманітарна політика Європейського Союзу та стратегії реалізації Механізму цивільного захисту висвітлені у наукових публікаціях Я. Турчин, О. Івасечко, О. Цебенка [11], В. Бабица та О. Воронянського, О. Єгорової, Л. Коцур [1,4,6], Г. Рибікової та М. Железняк [10]. Однак, незважаючи на науковий інтерес до проблематики, недостатньо уваги зосереджено на дослідженні українського виміру реалізації гуманітарних стратегій та Механізму цивільного захисту Європейського Союзу в умовах безпекових викликів російсько-української війни.

Результати дослідження. Повномасштабна російсько-українська війна, агресія та експансіонізм рф, ескалація військових протистоянь призвели до максимального загострення гуманітарної ситуації в Україні, масштабних гуманітарних та соціальних проблем, значних людських жертв, зростання кількості внутрішньо переміщених осіб та українських біженців, порушення прав, честі і гідності людини. Ескалація кризи зумовила гостру потребу у гуманітарній підтримці України, допомозі постраждалим, консолідації світової спільноти на протидію російській агресії, в активізації заходів з міжнародного співробітництва для подолання гуманітарної кризи в Україні, підтримку українського населення. У таких кризових умовах саме Європейський Союз став найбільшим, найпотужнішим лідером і донором у наданні соціально-гуманітарної допомоги Україні, реалізації суспільно-гуманітарних місій, стратегій, проєктів та програм; застосуванні гуманітарних форм Механізму цивільного захисту ЄС. Цивільно-гуманітарні стратегії Європейського Союзу – невід’ємна та пріоритетна складова безпекової політики та зовнішньополітичної діяльності ЄС в умовах російсько-україн-

ської війни, протидії російській агресії та злочинам проти громадян України.

Гуманітарні стратегії Європейського Союзу (ЄС) – система заходів, місій, програм, проєктів, що спрямовані на надання суспільно-гуманітарної допомоги, цивільного захисту та підтримки громадянам, що постраждали внаслідок військових протистоянь, конфліктів, криз, війн, терористичних атак, стихійних природних лих або інших негативних явищ та подій [8, 14; 17]. Гуманітарні стратегії ЄС реалізуються через розгортання гуманітарних місій, втілення соціально-гуманітарних програм, проєктів, надання фінансової, соціально-психологічної, матеріально-технічної, медичної допомоги, реалізацію реабілітаційних програм та заходів, спрямованих на подолання гуманітарних криз, надання допомоги й підтримки постраждалим і потерпілим; захист прав, свобод, честі й гідності громадян. Гуманітарні стратегії ЄС здійснюються згідно з принципами та нормами міжнародного гуманітарного права.

Гуманітарні стратегії у зовнішній політиці Європейського союзу реалізуються через систему консолідованої, скоординованої, інтегрованої міждержавної підтримки й допомоги у надзвичайних ситуаціях, кризах, конфліктах – Механізм цивільного захисту ЄС (МЦЗ ЄС), що об’єднує держави ЄС, найближчих партнерів Європейського Союзу, включно з Україною [9]. Як скоординована система солідарності Європейського Союзу, Механізм цивільного захисту забезпечує зміцнення співпраці між усіма державами та партнерами ЄС у запобіганні катастроф, криз, війн, військових конфліктів та готовності оперативно реагувати, надавати ефективну допомогу й підтримку постраждалим, відновлювати регіони. Україна приєдналась до Європейського механізму цивільного захисту та є його повноправною учасницею [12]. Угода про приєднання України до Механізму Цивільного захисту Європейського Союзу ухвалена 20 квітня 2023 року та набула чинності після ратифікації Верховною Радою України [9, 12]. В умовах російсько-української повномасштабної війни через Механізм цивільного захисту Європейський Союз забезпечує політичну, гуманітарну, соціально-економічну, військово-технічну допомогу та підтримку Україні. Механізм цивільного захисту ЄС скеровує екстренну допомогу Україні з усієї Європи. Реалізація однієї з найпотужніших операцій в історії Механізму, забезпечила відправлення в Україну понад 88000 тонн життєво важливого спорядження, продуктів харчування та медикаментів. Понад 1000 електрогенераторів, повністю профінансованих ЄС, були доставлені в Україну зі стратегічних енергетичних резервів rescEU [9, 12]. Як повноправний учасник Механізму цивільного захисту ЄС, Україна також зможе надавати допомогу країнам, що опиняються у кризі.

Гуманітарна допомога Україні, підтримка постраждалих через російську агресію в умовах російсько-української війни є стратегічним пріоритетом у геополітичних інтересах Європейського Союзу, який скерував значні фінансові ресурси для забезпечення основних потреб громадян: доступ до продуктів, води, медичної допомоги; надання тимчасового житла. З моменту вторгнення Росії в Україну у 2022 р. ЄС надав Україні гуманітарну допомогу на загальну суму €685 млн. Гуманітарна допомога, що фінансується ЄС, надається відповідно до гуманітарних принципів гуманності, нейтралітету, неупередженості та незалежності [11, 12, 16]. Протягом 2023 року понад 10,5 мільйонів українців (у тому числі й у постраждалих районах), отримали гуманітарну підтримку завдяки Європейському Союзу та іншим державам ЄС. 3 січня 2023 року понад 4,1 мільйона людей отримали продовольчу допомогу; 7,5 мільйонам українських громадян надана підтримка у сфері охорони здоров'я; грошова допомога надійшла до понад 3,5 млн. осіб; у регіонах відновлено доступ до чистої води та забезпечено надання гігієнічних й санітарних послуг [21]. У рамках гуманітарної політики Європейський Союз активно впроваджує ініціативи з соціально-психологічної реабілітації та соціально-політичної інтеграції вимушених переселенців та біженців.

Ефективною формою реалізації гуманітарної політики ЄС щодо України є гуманітарні місії, програми та проекти. Так, гуманітарна операція «Підтримка ЄС на сході України: відновлення, розбудова миру та врядування» (2018-2022 рр.) була спрямована на забезпечення миру, економічного відродження та відновлення України [16, 18]. Цілями одного із гуманітарних проєктів ЄС є організація комплексу заходів щодо побудови нових бомбосховищ для шкіл України (2024-2025). У 2022 році ЄС надав Україні близько 330 мільйонів євро на Програму Екстреної підтримки українських громадянам, що забезпечило доступ до основних товарів і послуг, до освіти, охорони здоров'я. Програма Екстреної підтримки спрямована на захист внутрішньо переміщених осіб, підтримку малих та середніх підприємств та сільських господарств. Інші гуманітарні програми та проекти ЄС щодо України спрямовані на реконструкцію цивільної інфраструктури, забезпечення енергетичної безпеки, посилення кібербезпеки, забезпечення свободи ЗМІ та реалізацію заходів протидії дезінформації [16].

Одним із векторів реалізації гуманітарної політики ЄС щодо України є відновлення та відбудова постраждалих внаслідок російських атак і бомбардувань регіонів. Так, протягом 2022-2024 рр. ЄС активно впроваджує програми та проекти, що забезпечують відновлення та підтримку постраждалих від російського експансіонізму регіонів.

Фінансування та реалізація Європейських проєктів, програм та спецзаходів сприяли відновленню інфраструктури українських міст та селищ, соціально-економічній стабілізації та підтримці внутрішньо переміщених осіб. Стратегії гуманітарної політики ЄС спрямовані, також, на зміцнення місцевого самоврядування, підтримку соціально-політичних та економічних реформ в Україні, реалізацію Європейського та Євроатлантичного векторів зовнішньої політики України та її інтеграцію у європейський простір.

В умовах повномасштабної російсько-української війни гуманітарна політика Європейського Союзу та стратегії Механізму цивільного захисту ЄС спрямовані на надання гуманітарної допомоги українським біженцям. Реалізація європейських гуманітарних проєктів щодо українських біженців передбачає фінансово-економічну підтримку, надання медичної та психологічної допомоги, покращення житлових умов та психологічну підтримку. Гуманітарні стратегії ЄС у захисті українських біженців – пріоритетний інструмент підтримки та захисту громадян, які були змушені покинути свої домівки через війну [13]. У відповідь на російське вторгнення держави-члени ЄС активували Директиву про тимчасовий захист біженців (TPD). Цей правовий документ надає усім громадянам України право на проживання та роботу в ЄС протягом трьох років, а також безперешкодний доступ до освіти та житла, усуваючи необхідність подавати заяви про надання притулку [19]. За даними ЄС, орієнтовна кількість переміщених осіб з України, які скористалися постановами Директиви, становить від 7 до 8 мільйонів осіб (переважна більшість – жінки та діти) [13, 19].

Від початку повномасштабної російської агресії визначальну роль у протидії РФ, наданні військово-технічної, соціально-економічної, фінансової, гуманітарної допомоги, Україну активно підтримають західноєвропейські держави – ФРН, Франція, Великобританія, Нідерланди тощо. Країни Центральної та Центрально-Східної Європи виявили значну активність у реалізації гуманітарної політики Європейського Союзу щодо українських біженців, надаючи їм медичну допомогу та соціальну підтримку, забезпечуючи тимчасовий притулок або житло [10, 13]. Для підтримки України, Європейські держави в умовах російсько-української війни долучаються до медіації, міжнародної дипломатії, створення безпекових форматів та механізмів обговорення проблем та ухвалення політичних рішень для зміцнення миру та безпеки в Україні та усьому Європейському регіоні.

Гуманітарна політика ЄС та реалізація Механізму цивільного захисту здійснюється через активізацію співпраці між Європейським Союзом та НАТО у відбудові та відновленні пошкоджених (через російську агресію) територій України [6,

с.182]. Організації мають значний потенціал у координації гуманітарних проектів, наданні гуманітарної допомоги та цивільного захисту, у врегулюванні криз та конфліктів. Консолідована співпраця ЄС та НАТО сприяє ефективній реакції на гуманітарні кризи, військові протистояння та сприяє забезпеченню безпеки, миру та стабільності у постраждалих регіонах та усю Європи.

Висновок. У контексті тривалої повномасштабної російсько-української війни, в умовах безпекових викликів і загроз, гуманітарна політика Європейського Союзу та стратегії Механізму цивільного захисту ЄС стають невід'ємною складовою та пріоритетним вектором безпекової політики ЄС щодо України. Через скоординовану гуманітарну політику та Механізм цивільного захисту Європейський Союз забезпечує ефективну підтримку Україні, надання допомоги постраждалим внаслідок російської агресії. Гуманітарні програми, проекти та місії ЄС спрямовані на захист українських громадян, відновлення інфраструктури України, соціально-економічну стабілізацію, підтримку внутрішньо переміщених осіб; надання захисту українським біженцям; зміцнення місцевого самоврядування. Гуманітарні стратегії безпекової політики ЄС сприяють відновленню та відбудові України, протидії російській агресії, збереженню суверенності та територіальної цілісності України, інтеграції держави в європейський простір та забезпечують формування ефективної системи безпеки та стабільності у глобальному та регіональному вимірах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бабич В., Воронянський О. Співробітництво України з Європейським Союзом. *Актуальні питання сучасного соціо-гуманітарного знання*. 2023. С. 134–136. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/46678/1/Zbirka_Aktualni_pytannya_suchasnoho_sotsiohumanitarnoho_znannya_2023_134-136.pdf /.
2. Бредова Г. В. Набрання чинності Лісабонським Договором // *Право Європейського Союзу: підручник / за ред. Р. А. Петрова; Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія»*. Вид. 10-те, змін. і доповн. Харків: Право, 2021. [Підрозділ] 2.4. С. 29–30. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/26848329-28de-413f-b49c-827e1a3610e6> .
3. Горюнова Є. Зовнішня політика ЄС щодо російсько-української війни (2014–2022 рр.). *Політикус: науковий журнал*. 2022. Спецвипуск. С. 45–51. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/16480/1/Horiunova%20Yevheniia%20Oleksandrivna.pdf>.
4. Єгорова О. Екзистенційний вибір країн Центрально-Східної Європи в умовах російсько-української війни. *ГРАНІ*. 2023. Вип. 26 (2). С. 75–83. URL: <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/1864/1831> .
5. Карпчук Н. Гуманітарна допомога та цивільний захист як напрям діяльності Європейського Союзу для сприяння міжнародному миру й безпеці. *Міжнародні*

відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. 2019. №1 (5). С. 13–22. URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/86/82>

6. Коцур Л. Стратегії підтримки України від ЄС та НАТО у відповідь на повномасштабну агресію російської федерації. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць ДДПУ імені Івана Франка. Серія Історія*. 2023. № 13/55. С. 177–193. URL: <http://phh.dspu.edu.ua/article/view/283183>.

7. Підтримка ЄС Україні. *Європейський Союз*. URL: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-support-ukraine_uk .

8. Про Європейський цивільний захист та операції з гуманітарної допомоги. URL: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/who/about-echo_en .

9. Про Механізм цивільного захисту ЄС. URL: <https://dsns.gov.ua/uk/mizhnarona-diyalnist/spivrobotnic-tvo-z-mexanizmom-civilnogo-zaxistu-jes/zagalna-informaciia-1>

10. Рибікова Г., Железняк М. Гуманітарна допомога як напрям діяльності ЄС для сприяння міжнародному миру й безпеці. *Свобода, безпека та незалежність: правовий вимір: Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, Національний авіаційний університет, 24 лютого 2023 р.* 2023. С. 119–120. URL: <https://dSPACE.nau.edu.ua/handle/NAU/59409>.

11. Турчин Я., Івасечко О. Принципи гуманітарної допомоги Європейського Союзу: імплементація та виклики. *Регіональні студії*. 2024. № 36. С. 106–111. URL: <http://regionalstudies.uzhnu.edu.ua/archive/36/19.pdf>.

12. Україна приєдналася до Механізму цивільного захисту ЄС. *Представництво Європейського Союзу в Україні*. 21 квітня 2023. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%94%D0%B4%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%8F-%D0%B4%D0%BE-%D0%BC%D0%B5%D1%85%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%BC%D1%83-%D1%86%D0%B8%D0%B2%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83-%D1%94%D1%81_uk?s=232.

13. Якимчук М., Соломко С. Правовий статус українських біженців у країнах Європи. *Аналітично-порівняльне право*. 2023. Вип. 1. С. 619–625. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/279744>.

14. Communication from the commission to the European Parliament and the Council on the EU's humanitarian action: new challenges, same principles. 2021. URL: <https://ec.europa.eu/echo/files/aid/hacom-communication2021.pdf>.

15. Council Regulation (EC) № 1257/96 of 20 June 1996 concerning humanitarian aid. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A31996R1257> .

16. EU assistance to Ukraine. URL: https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-assistance-ukraine_en#humanitarian-aid-and-civil-protection.

17. EU guidelines on the promotion of compliance with international humanitarian law. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=legissum:ah0004>.

18. EU Support to the East of Ukraine: Recovery, Peacebuilding and Governance. *Delegation of the European Union to Ukraine*. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu-support-east-ukraine-recovery-peacebuilding-and-governance_en?s=179.

19. How European response to Ukraine refugees differs from UK. *The Guardian*. 2022. URL: <https://www.theguardian.com/global-development/2022/mar/11/we-must-welcome-them-how-europe-is-helping-ukrainian-refugees>.

20. Pichon E. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on the EU's Humanitarian Action: New Challenges, Same Principles. *European Parliament*. (2023). 3p. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/751419/EPRS_STU\(2023\)751419_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/751419/EPRS_STU(2023)751419_EN.pdf).

21. Ukraine. *European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations*. 2023. URL: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/europe/ukraine_en.

REFERENCES:

1. Babych V., Voronianskyi O. (2023). Spivrobotnytstvo Ukrainy z Yevropeiskym Soiuzom. [Cooperation of Ukraine with the European Union]. *Aktualni pytannia suchasnoho sotsio-humanitarnoho znannia*. S. 134–136. Retrieved from: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/46678/1/Zbirka_Aktualni_pytannia_suchasnoho_sotsiohumanitarnoho_znannya_2023_134-136.pdf [in Ukrainian].

2. Briedova H. V. (2021). Nabrannia chynnosti Lisabonskym Dohovorom. [Entry into force of the Lisbon Treaty] // *Pravo Yevropeiskoho Soiuzu: pidruchnyk / za red. R. A. Petrova; Nats. un-t «Kyievo-Mohylianska akademiia»*. Vyd. 10-te, zmin. i dopovn. Kharkiv: Pravo, [Pidrozdil] 2.4. S. 29–30. Retrieved from: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/26848329-28de-413f-b49c-827e1a3610e6> [in Ukrainian].

3. Horiunova Ye. (2022). Zovnishnia polityka YeS shchodo rosiisko-ukrainskoi viiny (2014–2022 rr.). [Relations between the European Union and NATO: historical lessons]. *Politykus: naukovyi zhurnal. Spetsvypusk*. C. 45–51. Retrieved from: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/16480/1/Horiunova%20Yevheniia%20Oleksandrivna.pdf> [in Ukrainian].

4. Yehorova O. (2023). Ekzystentsiinyi vybir krain Tsentralno-Skhidnoi Yevropy v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny. [Existential choice of the countries of Central-Eastern Europe in the conditions of the Russian-Ukrainian war.]. *HRANI*. Vyp. 26 (2). S. 75–83. Retrieved from: <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/1864/1831> [in Ukrainian].

5. Karpchuk N. (2019). Humanitarna dopomoha ta tsyvilnyi zakhyst yak napriam diialnosti Yevropeiskoho Soiuzu dlia spryiannia mizhnarodnomu myru y bezpetsi. [Humanitarian aid and civil protection as a direction of activity of the European Union to promote international peace and security]. *Mizhnarodni vidnosyny, suspilni komunikatsii ta rehionalni studii*. №1 (5). S. 13–22. Retrieved from: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/86/82> [in Ukrainian].

6. Kotsur L. (2023). Stratehii pidtrymky Ukrainy vid YeS ta NATO u vidpovid na povnomasshtabnu ahresiiu

rosiiskoi federatsii. [EU and NATO support strategies for Ukraine in response to the full-scale aggression of the Russian Federation. Problems of humanitarian sciences: a collection of scientific works of the Ivan Franko State University of Applied Sciences]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats DDPU imeni Ivana Franka. Seriia Istorii*. № 13/55. S. 177–193. Retrieved from: <http://phh.dspu.edu.ua/article/view/283183> [in Ukrainian].

7. Pidtrymka YeS Ukraini. Yevropeiskyi Soiuz. (2023). [EU support to Ukraine. European Union]. Retrieved from: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-support-ukraine_uk [in Ukrainian].

8. Pro Yevropeiskyi tsyvilnyi zakhyst ta operatsii z humanitarnoi dopomohy. (2023). [On European civil protection and humanitarian aid operations]. Retrieved from: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/who/about-echo_en [in Ukrainian].

9. Pro Mekhanizm tsyvilnoho zakhystu YeS. (2023). [About the EU Civil Protection Mechanism]. Retrieved from: <https://dsns.gov.ua/uk/mizhnarona-diyalnist/spivrobotnictvo-z-mexanizmom-civilnogo-zaxistu-jes/zagalna-informaciia-1> [in Ukrainian].

10. Rybikova H., Zhelezniak M. (2023). Humanitarna dopomoha yak napriam diialnosti YeS dlia spryiannia mizhnarodnomu myru y bezpetsi. [Humanitarian aid as a direction of EU activity to promote international peace and security]. *Svoboda, bezpeka ta nezalezhnist: pravovyi vymir: Materialy KhIII Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii, Kyiv, Natsionalnyi aviatsiinyi universytet, 24 liutoho 2023 r.* C. 119–120. Retrieved from: <https://dSPACE.nau.edu.ua/handle/NAU/59409> [in Ukrainian].

11. Turchyn Ya., Ivasechko O. (2024). Pryntsypy humanitarnoi dopomohy Yevropeiskoho Soiuzu: implementatsiia ta vyklyky. [Principles of humanitarian aid of the European Union: implementation and challenges]. *Rehionalni studii*. № 36. S. 106–111. Retrieved from: <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/36/19.pdf> [in Ukrainian].

12. Ukraina pryiednalasja do Mekhanizmu tsyvilnoho zakhystu YeS. Predstavnytstvo Yevropeiskoho Soiuzu v Ukraini. 21 kvitnia 2023. (2023). [Ukraine joined the EU Civil Protection Mechanism]. Retrieved from: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%94%D0%B4%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%8F-%D0%B4%D0%BE-%D0%BC%D0%B5%D1%85%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%BC%D1%83-%D1%86%D0%B8%D0%B2%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83-%D1%94%D1%81_uk?s=232 [in Ukrainian].

13. Yakymchuk M. Solomko S. (2023). Pravovyi status ukrainskykh bizhentsiv u krainakh Yevropy. [Legal status of Ukrainian refugees in European countries]. *Analitychno-porivnialne pravo*. №1. S.619-625. Retrieved from: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/279744>. [in Ukrainian].

14. Communication from the commission to the European Parliament and the Council on the EU's

humanitarian action: new challenges, same principles. (2021). Retrieved from: <https://ec.europa.eu/echo/files/aid/hacomcommunication2021.pdf>.

15. Council Regulation (EC) № 1257/96 of 20 June 1996 concerning humanitarian aid. (1996). Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A31996R1257>

16. EU assistance to Ukraine (2023). URL: https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-assistance-ukraine_en#humanitarian-aid-and-civil-protection.

17. EU guidelines on the promotion of compliance with international humanitarian law. (2021). Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=legisum:ah0004>

18. EU Support to the East of Ukraine: Recovery, Peacebuilding and Governance. (2022). *Delegation of the European Union to Ukraine* URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu-support-east-ukraine-recovery-peacebuilding-and-governance_en?s=179

19. How European response to Ukraine refugees differs from UK. (2022). *The Guardian*. 2022. URL: <https://www.theguardian.com/global-development/2022/mar/11/we-must-welcome-them-how-europe-is-helping-ukrainian-refugees>.

20. Pichon E. (2023). Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on the EU's Humanitarian Action: New Challenges, Same Principles. *European Parliament*. 3 p. Retrieved from: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/751419/EPRS_STU\(2023\)751419_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/751419/EPRS_STU(2023)751419_EN.pdf).

21. Ukraine. European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations. (2023). Retrieved from: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/europe/ukraine_en

Humanitarian policy and civil protection mechanism in security strategies of the European Union: the Ukrainian dimension in the conditions of the Russian-Ukrainian war

Ilnytska Uliana Viktorivna

PhD (Political Science), Associate Professor, Associate Professor at the Department of Political Science and International Relations Institute of Humanities and Social Sciences of the Lviv Polytechnic National University
Metropolitan Andrew str., 5, Lviv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-9103-3144

The article substantiates the relevance of the study of the humanitarian policy of the European Union and the strategies of the EU Civil Protection Mechanism, which are effective, priority vectors of the EU's security policy and foreign policy activity. The article convincingly proves and substantiates that in the conditions of a full-scale Russian-Ukrainian war, escalation of military confrontations, intensification of Russian aggression against Ukrainian citizens, the European Union is the leader and the main donor in providing humanitarian aid, support to Ukraine and ensuring civil protection of the Ukrainian population. The humanitarian policy and strategies of the EU Civil Protection Mechanism are aimed at helping victims in Ukraine, consolidating the world community to counter Russian aggression, and intensifying international cooperation measures to support Ukrainian citizens.

Within the scope of the research, the effectiveness of humanitarian measures of the European Union in relation to Ukraine has been proven; analyzed features, specifics, institutional and legal support and mechanisms and forms of implementation of the Ukrainian dimension of the humanitarian policy of the European Union and the strategies of the Civil Protection Mechanism in the conditions of the Russian-Ukrainian war, aggression and expansionism of the Russian Federation towards Ukrainian citizens. The article examines the humanitarian programs and projects of the European Union regarding assistance to the Ukrainian civilian population; the humanitarian policy of the EU in the sphere of protection of Ukrainian refugees and internally displaced persons is analyzed; significant attention is focused on the analysis of EU humanitarian operations in Ukraine in 2014-2024; the specifics of humanitarian missions of the European Union in the social sphere, as well as in the spheres of education, science and culture are characterized. The article substantiates and proves the effectiveness and efficiency of the EU's policy of supporting Ukraine in countering Russian aggression, preserving the sovereignty of the state, winning the Russian-Ukrainian war and forming a system of security, stability and peace in both regional and global dimensions.

Key words: humanitarian policy of the European Union in the conditions of the Russian-Ukrainian war; strategies of the EU Civil Protection Mechanism regarding Ukraine; security, civilian and humanitarian missions and operations of the EU; European policy of protection of Ukrainian refugees.